

#CAL

Raport — 01

Artur J. Tyński

**Rola Jednostek
Samorządu Terytorialnego
w projektach
elektrowni jądrowych**

Autor główny:

Artur J. Tyński

Skład:

Tomasz Wójcik

Wykorzystano materiały CC autorstwa:

Petar Avramoski, Pins Of Maps

Centrum Analiz Latarnika

Kalisz 2023

Pozostałe raporty, komentarze i felietony Centrum Analiz Latarnika dostępne są na stronie internetowej: latarnikkaliski.pl/analizy

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

Spis treści

Zielona Europa atomowa	4
Polska perspektywa	6
Wymiar planistyczny i strefy ochronne	7
Łącznik między inwestorem, a mieszkańcami	10
Korzyści	11

Autor

Artur J. Tyński – prawnik specjalizujący się w obsłudze podmiotów z sektora energetycznego, Koordynator Klastrow Energii w XOOG Klastry Energii P.S.A., specjalista Instytutu Jagiellońskiego ds. polityk klimatycznych, doktorant w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Źródło: orcid.org/0000-0002-1220-5930

1

Zielona Europa atomowa

Przyczynkiem do ukształtowania samorządu terytorialnego w Polsce była Ustawa z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹, która stworzyła jednostki samorządu terytorialnego, jako najbliższy codzienności obywateli poziom administracyjny władzy wykonawczej państwa². Niewątpliwie znaczny wpływ na uzyskanie odrębnej tożsamości, a także na dynamiczny rozwój, który cechował wybrane gminy miało przystąpienie Polski do Unii Europejskiej (dalej: UE) w dn. 1 maja 2004 r. Najistotniejszy wpływ UE na jednostki samorządu terytorialnego miało dostosowanie polskich przepisów do brukselskich regulacji, a także włączenie w krąg beneficjentów Funduszy Europejskich³. W związku z tym, w sytuacji, gdy polityką gospodarczą UE został Europejski Zielony Ład (*European Green Deal*), to w sposób naturalny samorządy zaczęły ciążyć w kierunku ochrony środowiska, a także przeciwdziałaniu zmianom klimatu⁴.

Europejski Zielony Ład jest holistycznym programem gospodarczym, obejmującym zasięgiem swojej ingerencji sektory: rolnictwa, transportu, produkcji, finansów, badań naukowych, a także budownictwa, to fundamentalna część niniejszej polityki klimatycznej dotyczy sektora energetycznego. Wynika to z faktu, że ponad 75 proc. emisji gazów cieplarnianych produkowanych na obszarze Unii Europejskiej pochodzi z produkcji i wykorzystywania energii elektrycznej⁵. Energii elektrycznej, której z uwagi na specyfikę czwartej rewolucji przemysłowej gospodarka będzie potrzebowała coraz więcej. Nadrzędnymi celami Europejskiego Zielonego Ładu są osiągnięcie:

- Emisji gazów cieplarnianych na poziomie zerowym do 2050 r. (liczonych netto);
- Oddzielenia wzrostu gospodarczego od zużywania zasobów naturalnych;
- Sprawiedliwej transformacji, co oznacza wyrównania komfortu życia w różnych częściach Unii Europejskiej.

Wyzwaniu zwiększenia zapotrzebowania na energię elektryczną, przy jednoczesnym ograniczaniu źródeł emisyjnych, wiąże się obecnie z wyłącznie dwoma możliwymi odpowiedziami: odnawialnymi źródłami energii, a także energetyką jądrową. Polityka UE względem odnawialnych źródeł energii jest tematem niewzbudzającym większych emocji. Wyraźne

1 Jedna z serii „ustaw samorządowych”, do których należy dodać także Ustawę z dn. 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym i Ustawę z dn. 5 czerwca 1998 r. o samorządzie wojewódzkim.

2 Ł. Zima, *Samorząd terytorialny w Polsce przed i po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Wykorzystanie funduszy unijnych przez jednostki samorządu terytorialnego na przykładzie Województwa Podkarpackiego*, [w:] Rocznik Administracji Publicznej 2016/2, Kraków 2016.

3 Tamże, s. 331-332.

4 Najczęstszym przykładem takiej działalności są projekty parasolowe związane z redystrybucją środków finansowych w celu zakupu fotowoltaiki, pomp ciepła i termomodernizacji. Ponadto warto odnotować coraz dojrzsze i ambitniejsze projekty realizowane przez JST w zakresie energetyki i klimatu, jak np.: powoływanie przez gminy wiejskie spółdzielni energetycznych (wg KOWR w Polsce funkcjonuje 10 spółdzielni energetycznych, a wg KRS następuje rejestracja kolejnych 51 spółdzielni energetycznych), a przez gminy miejskie i powiaty klastrów energii.

5 European Environment Agency: Datahub 07.2023.

poparcie UE dla odnawialnych źródeł energii znalazło swoje uzewnętrznienie w dokumentach strategicznych dotyczących energetyki słonecznej⁶, energetyki wiatrowej⁷ i technologii wodorowych⁸, europejskich regulacjach w tym zwłaszcza Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej⁹, a także Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. W końcu aż 35 proc. Funduszy Europejskich w obecnej perspektywie finansowej jest przeznaczona na rozwój odnawialnych źródeł energii i inwestycji towarzyszących, którym celem jest przeciwdziałanie zmianom klimatycznym.

Równolegle, z uwagi na politykę krajową prowadzoną przez rządy Niemiec, Austrii, Danii, Luksemburga i Portugalii, a w pozostałych państwach w efekcie narracji prowadzonej przez Partię Zielonych energetyka jądrowa nie cieszyła się popularnością proporcjonalną do tej z okresu połowy XX wieku. Antyatomowe narracje były prowadzone w oparciu o lęk europejskich społeczeństw po katastrofach w Czarnobylu i Fukushima, natomiast ich skutkiem było ograniczenie rozwoju energetyki jądrowej w Unii Europejskiej¹⁰. Pomimo wspomnianych nastrojów należy pamiętać, że współpraca wokół rozwoju energetyki jądrowej, była jednym z podstawowych spoiw dla późniejszej Unii Europejskiej, czego zewnętrzną oznaką był Traktat z dn. 25 marca 1957 r. ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej¹¹, a od pewnego czasu ponownie energetyka jądrowa nabiera popularności. Na poziomie wspólnotowym oznaką tego jest taksonomia zrównoważonego finansowania, która zalicza do wspieranych inwestycji także elektrownie jądrowe¹². Natomiast na poziomie państw narodowych, przychylnie technologią energetyki jądrowej są: Francja, Czechy, Litwa, Polska, Rumunia, Bułgaria, Słowacja, Słowenia, Węgry, Szwecja i Włochy. W wymienionych państwach planowane są projekty budowy lub rozbudowy tradycyjnych elektrowni jądrowych, a także nowatorskich elektrowni modułowych opartych o technologie SMR. Duży wpływ na proatomową zmianę miała rosyjska inwazja na Ukrainę z dn. 24 lutego 2022 r., która poprzez ograniczenie dostaw rosyjskiego gazu do europejskich gospodarek przekreśliła możliwość traktowania gazu ziemnego, jako przejściowego paliwa w ramach transformacji energetycznej. Międzynarodowa Agencja Energetyczna w opublikowanym tygodniu po rozpoczęciu inwazji planie zmniejszenia zależności UE od rosyjskiego gazu jako jeden z kroków proponowała przedłużenie pracy pięciu reaktorów, których wyłączenie

6 European Commission: EU Solar Energy Strategy, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0221&from=EN>, [dostęp: 20.06.2023].

7 European Commission: Offshore renewable Energy: https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/offshore-renewable-energy_en, [dostęp: 20.06.2023].

8 European Commission: Hydrogen: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-systems-integration/hydrogen_en, [dostęp: 20.06.2023].

9 (Dz. U. UE. L. z 2019 r. Nr 158, str. 125 z późn. zm.) dalej: Dyrektywa 2019/944.

10 Jednak wciąż energetyka jądrowa odpowiada za ok. 12-13 proc. łącznej wyprodukowanej energii dla unijnej gospodarki (wliczając także paliwa dla pojazdów mechanicznych); patrz: European Environment Agency: Datahub 07.2023.

11 Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej jest jednym z tzw. „Traktatów Rzymskich”, czyli umów międzynarodowych podpisanych przez Francję, Niemcy, Włochy, Belgię, Niderlandy i Luksemburg, w skutek których zostały także powołane: Europejska Wspólnota Gospodarcza, Europejskie Zgromadzenie Parlamentarne, Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Bank Inwestycyjny.

12 Rada i PE za ujęciem energii jądrowej i gazu w taksonomii: <https://www.gov.pl/web/klimat/rada-i-pe-za-ujciem-energii-jadrowej-i-gazu-w-taksonomii>, [dostęp: 20.06.2023].

było planowane na lata 2022–2023 (trzech w Niemczech i dwóch w Belgii). Mogłoby to, wraz z przywróceniem do pracy reaktorów serwisowanych we Francji, i uruchomieniem nowego reaktora w Finlandii, zmniejszyć zapotrzebowanie na gaz o kilkanaście miliardów m³ (ok. 10% obecnego importu z Rosji do UE)¹³.

2

Polska perspektywa

Krajowe ramy transformacji energetycznej są wyznaczone przez Politykę energetyczną Polski do 2040 r. (dalej: PEP2040). Dokument powstały w oparciu o Europejski Zielony Ład zakłada trzy filary, tj. Sprawiedliwą transformację, Zeroemisyjny system energetyczny i Dobrą jakość powietrza¹⁴. Rozwój energetyki jądrowej jest przyporządkowany jako jeden z zadań mieszczących się w filarze budowy zeroemisyjnego systemu energetycznego (obok morskiej energetyki wiatrowej i społeczności energetycznych). Według PEP2040 w Polsce powinno powstać 6 bloków elektrowni jądrowej, z czego pierwszy blok powinien być uruchomiony w 2033 r. i mieć moc od 1 do 1,6 GW. Docelowo w 2043 r. energetyka jądrowa powinna posiadać bloki jądrowe o mocy od 6 do 9 GW¹⁵. W PEP2040 nie zostają wymienione elektrownie jądrowe oparte o SMR.

Inaczej sytuacja wygląda w Programie Polskiej Energetyki Jądrowej, który obok tradycyjnych reaktorów, wymienia SMR, jako alternatywę umożliwiającą odbudowanie obecnie wyłączanych emisyjnych źródeł energii. Jednocześnie z uwagi na skalę SMR i niedojrzałość tej technologii, nie jest ona brana pod uwagę przy realizacji rządowego programu jądrowego¹⁶.

Rządowy program jądrowy jest realizowany przez spółkę celową Polskie Elektrownie Jądrowe Sp. z o.o. we współpracy z amerykańsko-kanadyjskim Westinghouse Electric Company LLC. Pierwsza elektrownia jądrowa ma stanąć w sołectwie Kopalino w gminie Choczewo w powiecie Wejherowskim na terenie Województwa Pomorskiego. Drugi projekt realizowany pod oficjalnym parasolem państwowym jest przedsięwzięcie Polskiej Grupy Energetycznej S.A. i ZE PAK S.A. we współpracy z koreańskim KHNP Ltd. Druga elektrownia jądrowa ma stanąć w Koninie w Województwie Wielkopolskim. Obydwa wspomniane projekty dotyczą elektrowni jądrowych w tradycyjnym ich rozumieniu, czyli w oparciu o duże reaktory jądrowe.

W ostatnich latach wiele podmiotów w Polsce ogłaszało rozpoczęcie współpracy w sprawie małych, modułowych reaktorów jądrowych. Z pośród wszystkich przedstawionych deklaracji, dwa projekty są jakkolwiek bliższe ewentualnej realizacji. Są to projekt Orlen S.A. i Synthos Green Energy S.A.

¹³ Polski Instytut Spraw Zagranicznych, Perspektywy uniezależnienia się UE od rosyjskiego gazu, <https://www.pism.pl/publikacje/perspektywy-uniezaleznienia-sie-ue-od-rosyjskiego-gazu>, [dostęp: 20.06.2023].

¹⁴ Polityka energetyczna Polski do 2040 r., s. 5.

¹⁵ PEP2040, s. 58-60.

¹⁶ Program Polskiej Energetyki Jądrowej, s. 14.

z GE Hitachi Nuclear Energy LLC. na budowę reaktorów BWRX-300, a także projekt KHGM Polska Miedź S.A. z NuScale Power LLC. Na budowę VOYGAR SMR. Polskie ustawodawstwo reguluje budowę obiektów jądrowych w dwóch ustawach Ustawie z dn. 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe i Ustawie z dn. 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących.

3

Wymiar planistyczny i strefy ochronne

W myśl nowelizacji z dn. 13 kwietnia 2023 r. dla ustawy z dn. 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących, pierwszym kamieniem milowym, który ma zostać osiągnięty przez inwestora jest uzyskanie decyzji zasadniczej. Decyzja zasadnicza określa parametry¹⁷ inwestycji w zakresie budowy elektrowni jądrowej i jest ona warunkiem niezbędnym do uzyskania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji, na co inwestor ma dziesięć lat¹⁸.

Decyzja lokalizacyjna jest poprzedzona wydaniem opinii Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki (dalej: Prezesa PAA) nt. wstępnego raportu lokalizacyjnego i zachowuje ona moc prawną na okres dziesięciu lat od momentu wydania. Równoległe do postępowania o decyzje lokalizacyjną, inwestor może prowadzić w reżimie prawa budowlanego postępowanie o pozwolenie na budowę, w ramach prawa wodnego postępowanie o zgodę wodnoprawną, a w ramach prawa atomowego postępowanie o zezwolenie na budowę obiektu jądrowego¹⁹.

Wniosek o decyzje lokalizacyjną składa się z ogólnej charakterystyki planowanej inwestycji, w skład której wchodzi informacje dotyczące zapotrzebowania na wodę, energię oraz sposobu odprowadzania lub oczyszczania ścieków, a także inne potrzeby dotyczące uzbrojenia terenu i zagospodarowania odpadów, a także określenie parametrów technicznych inwestycji i jej wpływu na środowisko naturalne²⁰. Kluczowym elementem

17 W szczególności: planowana łączna moc zainstalowana, planowany okres eksploatacji, wskazanie gmin, na których obszarze proponuje się lokalizacje inwestycji, planowana technologia reaktorowa, opis struktury właścicielskiej wnioskodawcy, opis znaczenia inwestycji w ramach krajowego zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepło, opis technologii przewidzianych do przetwarzania uranu lub toru, opis technologii składowania odpadów promieniotwórczych oraz planowana pojemność składowiska odpadów promieniotwórczych, opis planowanego sposobu finansowania inwestycji.

18 Ustawa o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących, art. 3a-3f.

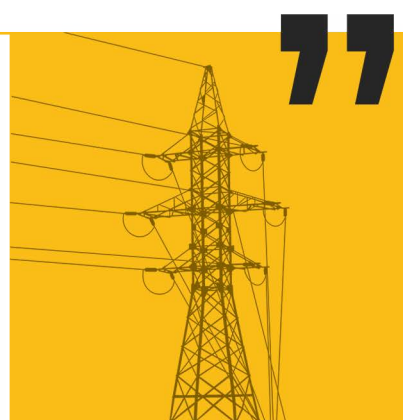
19 Zezwolenie na budowę obiektu jądrowego wydane przez Prezesa PAA musi poprzedzać pozwolenie na budowę w myśl prawa budowlanego. Warunki wodnoprawne obowiązują przez pięć lat od momentu wydania.

20 Jako załączniki do wniosku dołączana jest decyzja zasadnicza, opinia operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego lub operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, opinia ministra właściwego do spraw zdrowia, ministra właściwego do spraw aktywów państwowych, ministra właściwego do spraw geologii, ministra właściwego do spraw klimatu, ministra właściwego do spraw gospodarki, ministra właściwego do spraw rybołówstwa, ministra właściwego do spraw środowiska, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, Ministra Obrony Narodowej, dyrektora właściwego urzędu morskiego, właściwego organu administracji geologicznej, właściwych organów w sprawie ochrony gruntów rolnych i leśnych, właściwego komendanta PSP, dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, właściwego zarządcy drogi, właściwego zarządcy terenów kolejowych, Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego, Dyrektora Parku Narodowego, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

wniosku lokalizacyjnej jest wykaz nieruchomości, na których planuje się zlokalizowanie inwestycji²¹. Załącznikiem do wniosku o decyzje lokalizacyjną są także opinie wójtów (burmistrzów, prezydentów) gmin, na terenie których realizowana jest inwestycja i to m.in. na podstawie materiałów przedstawionych przez samorząd terytorialny zależy, czy inwestycja będzie mogła zostać zrealizowana.

W momencie wszczęcia postępowania o ustalenie lokalizacji inwestycji, obowiązek bezpośredniego zawiadomienia zainteresowanych stron, stoi po stronie Wojewody. Wśród niniejszych stron ustawa wymienia: wnioskodawcę, właścicieli i użytkowników wieczystych nieruchomości objętych wnioskiem, właściwe miejscowo organy, a pozostałe strony w drodze obwieszczenia. Równolegle Gmina ma obowiązek poinformowania mieszkańców poprzez stronę internetową gminy²².

Postępowanie lokalizacyjne wyposaża gminy w narzędzie wpływu na treść decyzji lokalizacyjnej, niezbędnej dla budowy elektrowni jądrowej.

W kontekście lokalizacji elektrowni jądrowej, należy pamiętać o obszarze ograniczonego użytkowania wokół obiektów jądrowych, które są analogiczne do obszarów ograniczonego użytkowania w myśl prawa ochrony środowiska²³. Obszar ograniczonego użytkowania przy każdej inwestycji w obiekty jądrowe jest ustalany indywidualnie przez Prezesa PAA²⁴. W ramach procesu ustalania Państwowa Agencja Atomistyki prowadzi analizę przez pryzmat bezpieczeństwa jądrowego, oceniając następujące problemy:

- Skutki zewnętrznych zdarzeń występujących w obszarze budowy;
- Charakterystyka terenu i środowiska naturalnego;
- Dopuszczalna dawka skuteczna 0,3 mSv otrzymana przez osobę z ludności na granicy strefy zamkniętej w okresie jednego roku podczas normalnej eksploatacji elektrowni jądrowej;
- Gęstość zaludnienia i przestrzenna dyslokacja ludności oraz inne charakterystyki zewnętrznych obszarów poza terenem elektrowni jądrowej²⁵.

21 Ustawa o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących, art. 4.

22 Ustawa o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących, art. 6.

23 Prawo atomowe, art. 36f.

24 Tamże.

25 J. Kubowski, *Uwarunkowania lokalizacji elektrowni jądrowych*, s. 3: www.nuclear.pl/publikacje/pliki/uwarunkowania.pdf, [dostęp: 28.06.2023].

W efekcie analizy powyższych czynników następuje podział obszaru ograniczonego użytkowania na trzy strefy bezpieczeństwa, które według zaleceń i wytycznych Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (dalej: MAEA) dzielą się następująco:

Strefa zamknięta	Strefa ochronna	Strefa objęta planem awaryjnym
Promień 500 m liczony od komina wentylacyjnego	Promień 5 km liczony od strefy zamkniętej	Promień 16 km liczony od strefy ochronnej

Strefa zamknięta zawiera bariery składające się na tzw. „obronę w głąb”, mającą na celu przeciwdziałanie wydostawaniu się substancji promieniotwórczych z paliwa jądrowego. W przypadku reaktora AP1000, który ma zostać wybudowany w Gminie Chorzewo przez Westinghouse, „obrona w głąb” składa się z czterech części. Pierwszym jest koszulka elementu paliwowego (średnica elementu paliwowego to ok. 9mm, natomiast grubość koszulki sięga 0,6 mm). Drugim elementem są ścianki ciśnieniowego zbiornika reaktora (sięgające ok. 200 mm). Trzecim elementem jest osłona betonowa reaktora (sięgająca ok. 900 mm)²⁶. Czwartym elementem jest gazoszczelna, stalowo-betonowa obudowa (sięgająca ok. 1,5 m). Strefa zamknięta okala opisany system zabezpieczeń i znajduje się pod wyłączną kontrolą właściciela elektrowni jądrowej. W ramach strefy zamkniętej zabronione jest stałe zamieszkanie. Jak już wyżej zostało wskazane, MAEA sugeruje, aby promień strefy zamkniętej mierzył 500 m, natomiast warto zaznaczyć, że w Indiach norma strefy zamkniętej to promień nie mniejszy niż 1,5 km, natomiast w Rosji są to aż 2 km. W Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Indiach oraz Rosji dopuszczalna dawka skuteczna wynosi 1 mSv, gdy w Polsce 0,3 mSv, więc możliwe, że polskie strefy zamknięte będą charakteryzowały się dużym promieniem²⁷.

Strefa ochronna jest położona za strefą zamkniętą, a na jej obszarze obowiązują szczególne środki bezpieczeństwa dotyczące kontroli nad rozlokowaniem i gęstością zaludnienia, sposobów użytkowania ziemi i zasobów wodnych, a także rozmieszczenia sieci komunikacyjnych. W strefie ochronnej obowiązuje plan ewakuowania i według wytycznych Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej zabrania się lokalizowania w strefie ochronnej szpitali z liczną obsługą, a także zagęszczania zabudowy mieszkaniowej. Liczba stałych mieszkańców nie powinna przekraczać 200 osób²⁸.

26 Tamże.

27 Tamże.

28 Tamże.

Strefa objęta planem awaryjnym to obszar, którego granice zewnętrzne są położone w promieniu ok. 20 km od komina wentylacyjnego, dla którego opracowywany jest plan działań w sytuacjach awaryjnych. W strefie objętej planem awaryjnym obowiązują szczególne zasady powiadamiania mieszkańców o powstałych zagrożeniach, a także przygotowuje się personel pogotowia ratunkowego do oceny skali ewentualnych zagrożeń i możliwości ograniczenia negatywnych skutków wypadków²⁹.

Jak już zostało wspomniane, obszary ograniczonego użytkowania są każdorazowo indywidualnie określone przez Prezesa PAA, w związku z lokalną specyfiką terytorialną i demograficzną. Niemniej warto podkreślić, aby samorząd terytorialny jeszcze na etapie wydawania opinii w związku z postępowaniem lokalizacyjnym odniósł się do wytycznych MAEA i zaznaczył swoje oczekiwania dotyczące obszarów ograniczonego użytkowania, ponieważ mają one kluczowy wpływ na przyszłą planistykę, a także przeznaczenie i wartość nieruchomości.

4

Łącznik między inwestorem, a mieszkańcami

Samorząd terytorialny, w tym zwłaszcza samorząd gminny pełni funkcje łącznika pomiędzy inwestorem, a mieszkańcami. W szczególności uzewnętrznia się to w działaniach edukacyjnych i informacyjnych. Powinny one obejmować swoim zasięgiem całą lokalną społeczność, co w myśl Prawa atomowego oznacza gminy, na których terenie realizowana będzie inwestycja, a także gminy, których granice znajdują się w odległości nie większej niż 15 km od granic nieruchomości, na której jest realizowana inwestycja³⁰. W kompetencjach jednostki samorządu terytorialnego znajduje się powołanie Gminnych Punktów Informacyjnych, a także czynna współpraca z Lokalnym Komitetem Informacyjnym i Lokalnym Centrum Informacyjnym.

Gminy zajmują centralną pozycję w kontakcie między inwestorem, a mieszkańcami. Służą temu Gminne Punkty Informacyjne, Lokalne Komitety Informacyjne i Lokalne Centra Informacyjne.

Gminny Punkt Informacyjny powinien prowadzić działalność z zakresu realizacji gminnej strategii informacyjnej, edukacyjnej i promocyjnej

²⁹ Tamże.

³⁰ Prawo atomowe, art. 39l.

w zakresie energetyki jądrowej³¹. W szczególności ma obowiązek informowania lokalnej społeczności o dochodach gminy z tytułu podatku od nieruchomości. Lokalne Centrum Informacyjne jest powoływane przez inwestora nie później niż z dniem złożenia wniosku o wydanie zezwolenia na budowę obiektu jądrowego. Wśród zadań Lokalnego Centrum Informacyjnego znajduje się agregowanie, analizowanie i promowanie informacji na temat pracy elektrowni jądrowej, bezpieczeństwa jądrowego, a także ochrony radiologicznej. Lokalne Centrum Informacyjne jest zobowiązane do współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego³². Natomiast w skład Lokalnego Komitetu Informacyjnego wchodzi przedstawiciele mieszkańców (łącznie muszą być pełnoletni i korzystać z pełni praw obywatelskich) i przedstawiciele gmin. Przedstawiciele mieszkańców zgłaszają chęć udziału w Lokalnym Komitecie Informacyjnym w urzędzie gminy. Natomiast przedstawiciele samorządów terytorialnych są wyznaczani przez wójtów (burmistrzów, prezydentów) po jednym na każdą z gmin, na terenie której zlokalizowana będzie elektrownia jądrowa³³. Lokalny Komitet Informacyjny ma za zadanie zapewnić społecznie akceptowalny monitoring nad inwestycją, informować mieszkańców o działalności inwestora i reprezentowanie społeczności lokalnej wobec organów inwestora. Lokalny Komitet Informacyjny ma prawo wyznaczenia ze swego grona osób, w liczbie nie większej niż pięciu, które będą uprawnione do wstępu na teren elektrowni jądrowej. Ma także prawo do wglądu w dokumenty dotyczące działalności prowadzonej z wykorzystaniem elektrowni jądrowej. Obsługę administracyjno-organizacyjną komitetu oraz finansowanie jego działalności zapewnia gmina właściwa miejscowo dla obiektu energetyki jądrowej³⁴. Wynika z tego, że gminy zajmują kluczową pozycję w dialogu pomiędzy inwestorem, a mieszkańcami.

5 Korzyści

Lokalizacja elektrowni jądrowej generuje korzyści dla jednostki samorządu terytorialnego. Podstawową korzyścią są podatki odprowadzane przez operatora elektrowni jądrowej do lokalnego budżetu. Na podstawie obliczeń brytyjskiego EY'a, a jednocześnie uwzględniając warunki roku 2022 Ministerstwo Klimatu i Środowiska szacują wpływ w wysokości:

31 Prawo atomowe, art. 39o.

32 Prawo atomowe, art. 39m.

33 Prawo atomowe, art. 39n.

34 Tamże.

Jednostka samorządu terytorialnego	Szacowane roczne wpływy z podatków	
	Podatek od nieruchomości	CIT
Gmina lokalizacyjna	275 mln zł	25 mln zł
Sąsiednie gminy do równego podziału	275 mln zł	-
Powiat lokalizacyjny	-	5 mln zł
Województwo lokalizacyjne	-	50 mln zł

Źródło: Materiał informacyjny dla jednostek samorządu terytorialnego.

Do tego należy dodać ciężkie do oszacowania korzyści podatkowe generowane przez PIT w związku ze stworzeniem wysokopłatnych miejsc pracy. Szczególnie warto podkreślić, że mowa o miejscach pracy, które nie mogą zostać przeniesione poza gminę w długim okresie pracy elektrowni jądrowej. Inwestycje towarzyszące budowie elektrowni jądrowej dodatkowo przyczyniają się do powstawania pośrednich miejsc pracy, a także podnoszą poziom życia lokalnej społeczności i zwiększają możliwość powstawania nowych działalności gospodarczych, które nie są bezpośrednio związane z samą elektrownią jądrową. Wśród inwestycji wymienianych w Programie Polskiej Energetyki Jądrowej jako niezbędne znajdują się nowe odcinki dróg, linie kolejowe, konstrukcje morskie do rozładunku elementów wielkogabarytowych i sieci wodno-kanalizacyjne³⁵.

³⁵ Polski Instytut Ekonomiczny, *Ekonomiczne aspekty inwestycji jądrowych w Polsce – wpływ na biznes, rynek pracy i społeczności lokalne*, Warszawa 2022, s. 19.

Bibliografia

Literatura:

- J. Kubowski, *Uwarunkowania lokalizacji elektrowni jądrowych*, www.nuclear.pl/publikacje/pliki/uwarunkowania.pdf, [dostęp: 28.06.2023].
- Polski Instytut Ekonomiczny, *Ekonomiczne aspekty inwestycji jądrowych w Polsce – wpływ na biznes, rynek pracy i społeczności lokalne*, Warszawa 2022.
- Polski Instytut Spraw Zagranicznych, *Perspektywy uniezależnienia się UE od rosyjskiego gazu*, <https://www.pism.pl/publikacje/perspektywy-uniezaleznienia-sie-ue-od-rosyjskiego-gazu>, [dostęp: 20.06.2023].
- Ł. Zima, *Samorząd terytorialny w Polsce przed i po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Wykorzystanie funduszy unijnych przez jednostki samorządu terytorialnego na przykładzie Województwa Podkarpackiego*, [w:] *Rocznik Administracji Publicznej 2016/2*, Kraków 2016.

Źródła:

- Ustawa z dn. 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.
- Ustawa z dn. 5 czerwca 1998 r. o samorządzie wojewódzkim.
- Ustawa z dn. 29 listopada 2000 r. – Prawo Atomowe.
- Ustawa z dn. 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących.
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r.
- Program Polskiej Energetyki Jądrowej.
- Dyrektywa z dn. 11 grudnia 2018 r. nr 2018/2011
- Dyrektywa z dn. 5 czerwca 2019 r. nr 2019/944.
- European Environment Agency: Datahub 07.2023.
- European Commission: EU Solar Energy Strategy, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0221&from=EN>, [dostęp: 20.06.2023].
- European Commission: Offshore renewable Energy: https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/offshore-renewable-energy_en, [dostęp: 20.06.2023].
- European Commission: Hydrogen: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-systems-integration/hydrogen_en, [dostęp: 20.06.2023].
- Rada i PE za ujęciem energii jądrowej i gazu w taksonomii: <https://www.gov.pl/web/klimat/rada-i-pe-za-ujeciem-energii-jadrowej-i-gazu-w-taksonomii>, [dostęp: 20.06.2023].